

การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ที่ผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา
กับแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้
กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา

The Development of Learning Management Strategy by Combining Social Cognitive
Learning Theory and Collaborative Learning Approach to Enhance Competency
in Learning Management of the Sufficient Business Entrepreneurs Club
Activity for Secondary School Teachers

เมธาวดี เกษบาล¹

ชาติชาย ม่วงปฐม²

สมยศ ชิดมงคล³

จุฬามาศ จันทร์ศรีสุคต⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ 2) ศึกษาผลการใช้ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ 3) ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 พัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ และระยะที่ 2 ศึกษาผลการใช้ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ โดยการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา เขต 20 จำนวน 33 คน จาก 33 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 1) เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่ (1) คู่มือยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ (2) แผนการอบรม 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ (1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ (2) แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และ (3) แบบประเมินความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ 3) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t (t-test)

ผลการวิจัยสรุป ได้ดังนี้ 1. ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการและเหตุผล 2) แนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นฐานในการพัฒนายุทธศาสตร์ 3) หลักการของยุทธศาสตร์ 4) จุดมุ่งหมายของยุทธศาสตร์ 5) กระบวนการในการพัฒนายุทธศาสตร์ และ 6) การวัดและประเมินผลตามยุทธศาสตร์ กระบวนการในการพัฒนายุทธศาสตร์ มี 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขึ้นกำหนดเป้าหมายร่วมกัน 2) ขึ้นแบ่งปันความรู้ 3) ขึ้นนำสู่การทดลองปฏิบัติ 4) ขึ้นเด่นชัดในสถานการณ์จริง และ 5) ขึ้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และส่วนที่ 2 ของกระบวนการในการพัฒนาตามยุทธศาสตร์คือ องค์ประกอบด้านปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ 1) ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และ 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2. ผลการใช้ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนา ตามยุทธศาสตร์ 2) ครูมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 มีคุณภาพอยู่ในระดับดี 3) ครูมีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 จัดอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์, การจัดการการเรียนรู้, สมรรถนะ, กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ประธานสาขาวิชายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴ รองศาสตราจารย์ ดร., ประจำภาควิชาครุศาสตร์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Abstract

The purposes of this research were: 1) to develop learning management strategy, and 2) to study the results after using the learning management strategy. The research pattern was Mixed methods model. The procedure of this research comprised two phases: Phase 1 to develop learning management strategy, and Phase 2 to study the result of using the learning management strategy through an experiment. The sample were 33 teachers from 33 secondary schools, by stratified random sampling. The research instruments consisted of 1) the instruments for development; (1) learning management strategy guide, (2) training plan. And 2) The instruments for collecting data consisted of; (1) a test of knowledge and understanding, (2) an assessment form of ability in designing learning management, and (3) an assessment form ability on organizing learning process. Data was analyzed by mean, standard, deviation, percentage, dependent (t-test).

The results of the research were as follows: 1. **The developed strategy of learning management included:** 1) Principle and reason, 2) Theories and concepts employed in developing strategy, 3) The principles of the strategy, 4) Objectives of the strategy, 5) Process of developing the strategy, and 6) Measurement and evaluation related to the strategy. The process of developing the strategy comprised 2 parts. The first part was the learning management process including 5 steps: 1) Setting common goal, 2) Sharing knowledge, 3) Bringing to practice, 4) Being evident in real situations, and 5) Exchanging learning. And the second part of the strategy were supporting factors: 1) Personnel involved, 2) Learning Facilities, and 3) Learning environment arrangement. 2. **The result of using strategy:** 1) The secondary school teachers had knowledge and understanding higher than before. 2) The secondary school teachers were able to design the learning management overall at 2.35, the quality was at the good level. 3) The secondary school teachers were able to process the learning management, the mean was 4.18, at high level.

Keywords: strategy, learning management, competency, sufficiency business entrepreneurs.

บทนำ

กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป้าหมายคือ การปรับโครงสร้างประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และบริการ การจัดการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ การศึกษา 4.0 (Education 4.0) เป็นการจัดการเรียน การสอน ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชน ท้องถิ่น มาพัฒนาสร้างสรรค์ให้เป็นนวัตกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559: 2)

ธุรกิจพอเพียง เป็นกระบวนการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ท้องถิ่นมาสร้างหรือพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้คน และก่อให้เกิดเป็นรายได้ บนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง การจัดการเรียนรู้รูปแบบผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง เป็น 1 ใน 4 รูปแบบของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ที่สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดเป็นนโยบายให้เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทุกเขตให้การส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนในสังกัดของตนเอง จัดการศึกษาแบบดังกล่าว โดยเสนอแนวทางการดำเนินการ 3 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) รูปแบบเป็นหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ 8 กลุ่มสาระ 2) รูปแบบเป็นรายวิชาเพิ่มเติม และ 3) รูปแบบเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมชุมนุม ชมรม) ให้ผู้เรียนรวมกลุ่มกันในรูปแบบบริษัทจำลอง ศึกษาสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน ท้องถิ่นตามความสนใจ แล้วพัฒนาเป็นนวัตกรรมทางธุรกิจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558 : 134-135) ตามแนวทางการจัดกิจกรรมชุมนุมที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้ว่า การจัดกิจกรรมชุมนุมต้องให้ผู้เรียนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันรวมกลุ่มกันศึกษาเรียนรู้ตามความถนัด

ความสนใจ เป็นการเติมเต็มศักยภาพของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 51-53) จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้รูปแบบผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด มีความเหมาะสมที่จะนำมาจัดการเรียนรู้ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมชุมนุม) มากกว่ารูปแบบอื่น ๆ และมีความเหมาะสมที่จะนำมาจัดให้กับผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ได้เรียนรู้ เพราะจังหวัดอุดรธานีเป็นศูนย์กลางการคมนาคมและการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของจังหวัดอุดรธานี ในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้เข้าสู่จังหวัดเป็นจำนวนมาก ทำให้ภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและบริการเติบโตอย่างต่อเนื่อง (รุจิรา พลแพงขวา 2561: 12) หากผู้เรียนได้เรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงก็จะมีพื้นฐานทางอาชีพ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมทางธุรกิจมีรายได้ระหว่างเรียน หรือต่อยอดเป็นอาชีพในอนาคต

ในการจัดการเรียนรู้ ครูคือบุคคลสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จากการศึกษาสภาพ และปัญหาในการพัฒนาครูในปัจจุบัน พบว่าวิธีการพัฒนาครู ส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการประชุมหรืออบรมในระยะเวลาสั้น ๆ ผลที่ได้จากการพัฒนาครูจึงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะครูนำสิ่งที่ได้รับจากการอบรมไปใช้จริงน้อยมาก ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2555 : 12) ที่ระบุว่า กระบวนการอบรมครูที่เป็นอยู่ยังขาดระบบ ขาดกลไกส่งเสริมสนับสนุน และการชี้แนะกำกับติดตาม สอดคล้องกับที่ มรกต วงษ์เนตร (2558 : บทนำ) ได้กล่าวว่า การพัฒนาครูโดยการจัดประชุมอบรมไม่ประสบความสำเร็จเกิดจากมีเนื้อหาจำนวนมาก แต่ให้เวลาในการเรียนรู้จำกัด ขาดการติดตามผลการนำความรู้ที่ได้ไปใช้

ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นศึกษานิเทศก์ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ได้ศึกษาปัญหาของการจัดกิจกรรมชุมนุมของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรายงานจากการถอดบทเรียนของครูที่รับผิดชอบกิจกรรมชุมนุม พบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะการจัดกิจกรรม ข้อเสนอของครูคือต้องการตัวอย่างในการจัดกิจกรรมจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ และควรมีการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2555 : 1-2) จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่จะนำมาพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Learning Theory) แบบ น ดู รา (Bandura, 1986 : 23) มีความเชื่อว่า ความคิดเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม มนุษย์สามารถเรียนรู้ผ่านการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นโดยใช้ กระบวนการทางสติปัญญาในการตัดสินใจ ความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม ปัจจัยส่วนบุคคล และพฤติกรรมที่เป็นตัวแบบมีผลต่อการเรียนรู้ องค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ ได้แก่ ตัวแบบทางพฤติกรรม การเสริมแรง กระบวนการทางปัญญาของผู้เรียนในการตัดสินใจว่าจะแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบหรือไม่ หากผู้เรียนรับรู้ความสามารถของตนในระดับสูง รู้จุดประสงค์และผลที่จะได้รับเมื่อแสดงพฤติกรรม มีการใช้ตัวแบบอย่างหลากหลาย จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และประสิทธิภาพการเรียนรู้ของบุคคลจะเพิ่มขึ้น หากใช้กระบวนการกำกับตนเอง (Zimmerman, 1998 : 83) จากที่ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูที่รับผิดชอบกิจกรรมชุมนุมที่พบว่า ครูขาดแรงจูงใจ และครูควรได้เรียนรู้จากตัวอย่างหรือต้นแบบที่ดี ผู้วิจัยจึงเห็นว่าแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญามีความเหมาะสมที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ฯ

แนวคิดการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning Approach) เป็นศาสตร์ที่เชื่อว่า ผู้เรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด การเรียนรู้เกิดจากการที่ผู้เรียนนำประสบการณ์ของตนเองไปแลกเปลี่ยนกับผู้อื่นผ่านการสนทนา การทำงานร่วมกัน และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติจริง เป็นการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับสถานการณ์ใหม่ แรนดี้ เคน และ อเลน (Randy, Ken & Alan , 2014 ; อ้างอิงใน สิทธิชัย ลายเสมา, 2557 : 101) กล่าวว่า ในการเรียนรู้ร่วมกัน ต้องมีการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีการแบ่งปันข้อมูลความรู้ ช่วยเหลือกัน มีเป้าหมายการทำงานร่วมกัน และให้ทุกคน มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน

บทบาทหนึ่งของครูที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ ต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุมด้วย ครูที่ได้รับมอบหมายให้เป็นที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม ผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงของแต่ละโรงเรียน มีความหลากหลายในประสบการณ์เดิม (วิชาเอกที่จบ) หากจัดสถานการณ์ให้ครูมีโอกาสนำความรู้และประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนกัน

ซึ่งกันและกัน น่าจะทำให้องค์ความรู้ของครูแผ่ขยายมากขึ้น จากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำมาพัฒนา เป็นยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ ๓

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ที่ผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา กับแนวคิด การเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการ เรียนรู้ชุมชนผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงของครูผู้สอน ระดับชั้นมัธยมศึกษา

2. เพื่อศึกษาผลการใช้ยุทธศาสตร์การจัดการ การเรียนรู้ที่ผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิ- ปัญญา กับแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ในการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมชนผู้ประกอบการธุรกิจ

พอเพียงของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยมี วัตถุประสงค์ย่อยดังนี้

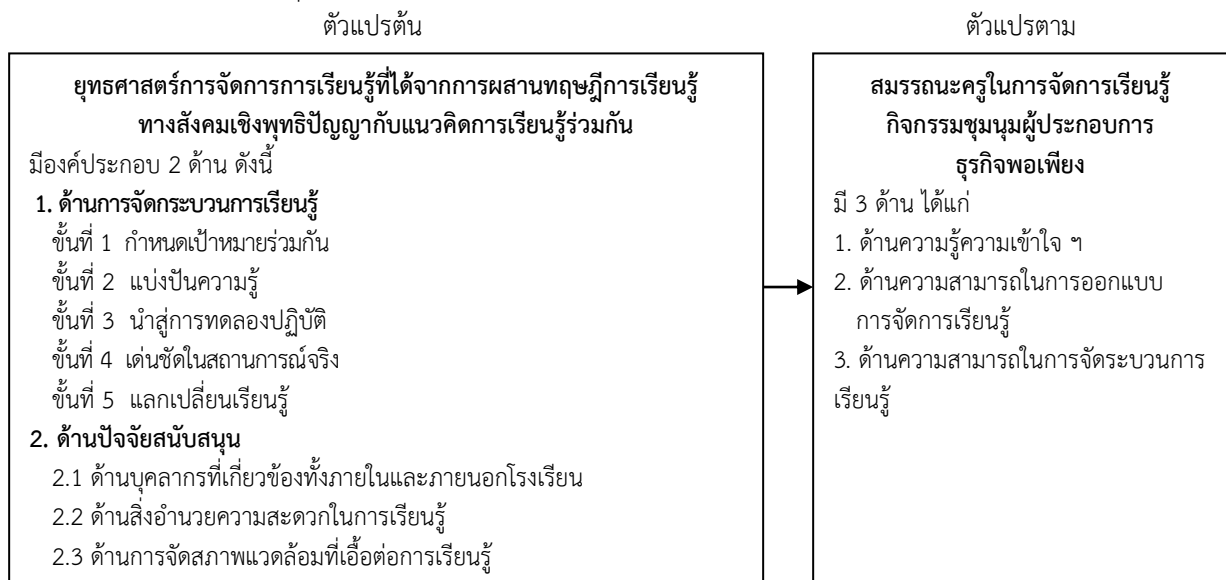
2.1 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงของครูผู้สอนระดับชั้น มัธยมศึกษา ก่อนและหลังได้รับการพัฒนาตามยุทธศาสตร์

2.2 เพื่อศึกษาความสามารถในการออกแบบ การจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมชนผู้ประกอบการธุรกิจ พอเพียงของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา หลังได้รับ การพัฒนาตามยุทธศาสตร์

2.3 เพื่อศึกษาความสามารถในการจัด กระบวนการเรียนรู้กิจกรรมชุมชนผู้ประกอบการธุรกิจ พอเพียงของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา หลังได้รับ การพัฒนาตามยุทธศาสตร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลที่ได้จากการพัฒนายุทธศาสตร์ ได้ตัวแปรเพื่อศึกษา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ที่ผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา กับแนวคิด การเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมชนผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงของครูผู้สอน ระดับชั้นมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการวิจัยเป็นแบบผสมผสาน (Mixed Methods) แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ มีขั้นตอนในการพัฒนา 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหาของการจัดกิจกรรมชุมชน และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู ในการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมชนผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง

1.1.1 วิธีการ ขั้นนี้ใช้วิธีการเชิง

คุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 10 ปี แบ่งออกเป็น ครูที่สอนกลุ่มสาระการงานอาชีพ ๓ กลุ่มสาระการงานสังคม ๓ และเป็นหัวหน้างานกิจกรรมชุมชน ๓ กลุ่มละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน และศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์ ในการพัฒนาครูทั้ง 3 กลุ่มสาระดังกล่าว จำนวน 3 คน ก่อนเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้สร้างความเข้าใจแก่ครูผู้ให้ข้อมูล ถึงเป้าหมายและแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้แบบกว้าง ๆ แล้วจึงเก็บข้อมูล

1.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน และแบบสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์

1.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยติดต่อประสานงาน นัดหมาย บันทึกเสียงการสัมภาษณ์ และบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

1.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปความตามประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์

1.2 ขั้นตอนที่ 2 การสังเคราะห์ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในขั้นที่ 1 มาจัดทำเป็นยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ฉบับร่าง ชื่อยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญากับแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา

1.3 ขั้นตอนที่ 3 จัดสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) เพื่อพิจารณายุทธศาสตร์ การจัดการการเรียนรู้ฉบับร่าง กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกขึ้นไป จำนวน 8 คน

1.4 ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความเหมาะสมของยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกขึ้นไป จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ แบบประเมินความสอดคล้องเหมาะสมของยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้

2. ระยะที่ 2 การศึกษาผลการใช้ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 ประชากร เป็นครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบกิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง โรงเรียนละ 1 คน จำนวนรวม 63 คน ในจำนวนทั้งหมด 63 โรงเรียน แบ่งตามขนาดของโรงเรียน ประกอบด้วย ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 11 คน ครูในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 19 คน และครูในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 33 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบกิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง จำนวน 33 คน จาก 33 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และกำหนดขนาดโดยใช้ร้อยละ 50 ของจำนวนประชากร โดยกำหนดจำนวนของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่าร้อยละ 50 ของจำนวนประชากรทั้งหมด (จำนวน 63 คน โรงเรียนละ 1 คน จาก 63 โรงเรียน) แบ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม โดยกำหนดเป็นโควตา ได้จำนวนครูที่มาจากโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 6 คน ครูที่มาจากโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 10 คน และครูที่มาจากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 17 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 5 ชุด แบ่งออกเป็น

2.2.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา มีจำนวน 2 ชุด ประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ที่ผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญากับแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกัน และ 2) แผนการอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง

2.2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีจำนวน 3 ชุด ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง 2) แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง และ 3) แบบประเมินความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง

2.2.2 การหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.2.2.1 ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ ๆ หาคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาประเมินความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของยุทธศาสตร์กับตัวยุทธศาสตร์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีประเด็นการประเมินจำนวน 23 รายการ ผลการประเมินตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ ๆ มีความเหมาะสมโดยรวม $\bar{x} = 4.21$ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.21

2.2.2.2 แผนการอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุม ๆ หาคุณภาพ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาประเมิน

ความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของแผนการอบรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีประเด็นการประเมิน จำนวน 18 รายการ ผลการประเมินตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แผนการอบรม ๓ มีความเหมาะสมโดยรวม $\bar{X} = 4.22$ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.22

2.2.2.3 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ ๓ เป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อหา คุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของจุดประสงค์กับข้อสอบ จากนั้นเลือกข้อสอบที่มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 นำไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ข้อสอบที่เลือกมาเป็นแบบทดสอบที่มีความยาก-ง่ายระหว่าง 0.37 – 0.63 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ตามสูตรของคูเดอร์ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson 20: KR-20) = 0.85

2.2.2.4 แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ๓ เป็นแบบประเมินระดับคุณภาพ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับดี ระดับพอใช้ และระดับปรับปรุง หากคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินความสอดคล้องของแบบประเมิน ประเด็นการประเมินมีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

2.2.2.5 แบบประเมินความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ๓ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด หากคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินความสอดคล้องของแบบประเมิน ประเด็นการประเมินมีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

2.3. แบบแผนของการทดลอง

การทดลองใช้ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ในระยะเวลาที่ 3 ใช้เวลาในการทดลอง 1 ภาคเรียน คือ ช่วงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 การทดลองด้านความรู้ความเข้าใจ ๓ ใช้แบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) ส่วนการทดลองด้านความสามารถในการออกแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ๓ และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ๓ ใช้การศึกษาแบบกลุ่มเดียวทดสอบหลังเรียน (One-shot Case Design) เพราะทั้งสองด้านนี้เป็นการวัดพฤติกรรม (ภาคปฏิบัติ) เป็นการหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยใน ระยะที่ 3 มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.4.1 ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้ารับการพัฒนาตามยุทธศาสตร์

2.4.2 หลังจากทีกลุ่มตัวอย่างผ่านการพัฒนาตามยุทธศาสตร์โดยการเข้ารับอบรมเป็นระยะเวลา 3 วัน (18 ชั่วโมง) แล้วให้กลุ่มตัวอย่างนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้กลับไปใช้ในสถานการณ์จริงที่โรงเรียน โดยออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน แล้วส่งมาให้ผู้วิจัยทำการประเมิน

2.4.3 ผู้วิจัยส่งผลการประเมินไปให้ครูแกนนำประจำสาขาเขต เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการให้ข้อชี้แนะเพิ่มเติม และครูแกนนำประจำสาขาเขตเข้าไปให้การชี้แนะ ช่วยเหลือแก่กลุ่มตัวอย่างคนละ 1 ครั้ง

2.4.4 ครูแกนนำประจำสาขาเขตที่ผ่านกระบวนการพัฒนาศักยภาพของการเป็นผู้ประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง เข้าไปประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้ ๓ ของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วส่งผลการประเมินมาให้ผู้วิจัย

2.4.5 ผู้วิจัยจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระยะเวลา 1 วัน โดยแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนมาเข้าร่วมประชุม และแจ้งให้ผู้มีผลรวมคะแนนจากการประเมินการออกแบบการเรียนรู้ ๓ และผลการประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้อื่น ๆ สูงสุดในแต่ละกลุ่มนำเสนอประสบการณ์ในรูปแบบการแลกเปลี่ยนบนเวทีและในรูปแบบนิทรรศการ พร้อมทั้งจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนภายในกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ก่อนสิ้นสุดการประชุมให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคนรับการทดสอบความรู้ความเข้าใจ ๓ หลังเข้ารับการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ แล้วร่วมกันถอดบทเรียน

2.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกเป็น

2.5.1 สถิติที่ใช้ในตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (KR-20)

2.5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.5.3 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่า t (t-test แบบ Dependent) ใช้ในการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา ก่อนและหลังเข้ารับการพัฒนาตามยุทธศาสตร์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลที่ได้จากการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการ การเรียนรู้

1.1 จากการศึกษาสภาพ ปัญหาการจัด กิจกรรมชุมนุม และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในการ จัด การเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 สภาพ ปัญหาของการจัดการ เรียนรู้กิจกรรมชุมนุม ชมรม ตามแนวทางการจัดกิจกรรม พัฒ นาผู้เรียนที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สรุปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมชุมนุมน้อยมาก ส่วนใหญ่ ให้ครูเอาเวลาชั่วโมงกิจกรรมชุมนุมไปใช้ในการติวข้อสอบ หรือให้ผู้เรียน ทำกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ครูส่วนหนึ่งเป็นผู้มีศักยภาพสูงแต่ขาด แรงจูงใจในพัฒนางานในหน้าที่ การเปิดกิจกรรมชุมนุม จะเปิดตามความพร้อมของครู ซึ่งไม่เป็นไปตามแนวทางการ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ครูส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำ แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมโดยให้ เหตุผลว่าไม่มีตัวอย่างที่ชัดเจน หรือไม่มีเนื้อหาหลัก เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และครูส่วนใหญ่ ไม่ได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาเพื่อนำมาสอน และไม่ได้กระตุ้นให้ ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

ส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนาครูในการจัด การเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง ก่อน การพัฒนาครูควรสร้างความตระหนักและสร้างความเข้าใจ แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้า งานวิชาการของโรงเรียน เพื่อจะได้ให้การส่งเสริมสนับสนุน การจัดกิจกรรมชุมนุม ควรพัฒนาศักยภาพของครูที่ได้รับ มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุมทั้ง ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการออกแบบและเขียนแผนการ จัดการเรียนรู้ และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรจัดให้ มีการนิเทศ ช่วยเหลือ พาทำที่โรงเรียน ให้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างโรงเรียน และหาตัวอย่างที่ดีมาให้ครูได้เรียนรู้ เนื้อหาในการพัฒนาครู ควรเพิ่มทักษะ ในการพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์แก่ผู้เรียน

1.2 ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ๓ มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นฐาน ในการพัฒนายุทธศาสตร์ 3) หลักการ ของยุทธศาสตร์ 4) จุดมุ่งหมายของยุทธศาสตร์ 5) กระบวนการ ในการพัฒนายุทธศาสตร์ และ 6) การวัดและประเมินผล ตามยุทธศาสตร์

1.3 กระบวนการในการพัฒนา ยุทธศาสตร์ การจัดการการเรียนรู้ ๓ มีกระบวนการในการพัฒนา 2 ส่วน ประกอบด้วย

1.3.1 ส่วนที่ 1 ด้านการจัดการเรียนรู้ มี 5 ชั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดเป้าหมายร่วมกัน เป็นขั้นของการชี้แจงเป้าหมายของการพัฒนาในภาพรวม รายการประเมินและเกณฑ์การประเมินทุกด้าน ให้ผู้เข้ารับ การพัฒนาทำแบบทดสอบความรู้เดิม (Pre-test) แล้วแจ้ง ผลการทดสอบ เมื่อทราบผลแล้วให้แต่ละคนประเมินตนเอง แล้วกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง หลังจากนั้นให้ กลุ่มร่วมกันกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และการทำงานกลุ่ม ตามที่ได้รับมอบหมาย ร่วมกันวางแผนการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ขั้นที่ 2 แบ่งปันความรู้ เป็นการ จัด สถานการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เข้ารับการพัฒนา นำความรู้และ ประสบการณ์ของตนเองมาแลกเปลี่ยนกับคนอื่นในกลุ่มย่อย ร่วมกันสร้างองค์ความรู้ แล้วนำเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับกลุ่มใหญ่

ขั้นที่ 3 นำสู่การทดลองปฏิบัติ เป็น การจัดสถานการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เข้ารับการพัฒนา นำ ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับในขั้นแบ่งปันความรู้มาใช้ใน สถานการณ์จำลอง แล้วรับการสะท้อนกลับจากผู้เข้ารับการพัฒนาคนอื่น ๆ และวิทยากร

ขั้นที่ 4 เคนขีดในสถานการณ์จริง เป็นขั้นที่ผู้เข้ารับการพัฒนา นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ที่ โรงเรียน โดยให้มีวิเคราะห์บริบทโรงเรียนของตนเองแล้ว ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ เหมาะสม โดยมีครูแกนนำประจำสัปดาห์ให้การชี้แนะ ช่วยเหลือ และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนา

ขั้นที่ 5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็น การจัดสถานการณ์การเรียนรู้โดยให้ผู้เข้ารับการพัฒนา มาร่วม ประชุม เพื่อนำความรู้และ ประสบการณ์มา แลกเปลี่ยนกันในกลุ่มย่อย ผู้มีผลคะแนนการประเมิน ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และผลการ ประเมินความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้สูงสุดใน แต่ละกลุ่มย่อยนำเสนอวิธีปฏิบัติที่ดี ปัญหาและการแก้ไขบน เวที เปิดให้มีการอภิปรายซักถาม ทดสอบความรู้ความเข้าใจ หลังได้รับการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ วิทยากรแจ้ง ผลทดสอบความรู้ความเข้าใจ (Post-test) ผลการประเมิน ความสามารถของแต่ละคน แล้วให้นำมาเปรียบเทียบกับที่ ได้ตั้งไว้ในขั้นกำหนดเป้าหมายร่วมกัน และเปรียบเทียบกับ ผลการเรียนรู้ในภาพรวมของกลุ่มกับที่กลุ่มตั้งไว้ในเบื้องต้น แล้วร่วมกันถอดบทเรียน

1.3.2 ส่วนที่ 2 ด้านปัจจัยสนับสนุนและการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง การกำหนดปัจจัยที่จะสามารถส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

1.3.2.1 ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ประจำโรงเรียน และครูแกนนำประจำสหวิทยาเขต

1.3.2.2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เป็นการจัดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะสนับสนุนให้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น จัดให้มีอุปกรณ์ในการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมทาง Internet เครื่องฉาย Projector

1.3.2.3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นการจัดสภาพแวดล้อมทั้งทางจิตวิทยาและทางกายภาพ เช่น สร้างบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นมิตร มีการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มแลกเปลี่ยนความรู้หรือประสบการณ์ มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น มีการชื่นชมให้กำลังใจ จัดโต๊ะเก้าอี้ให้เหมาะสมกับกิจกรรม เป็นต้น

2. ผลการใช้ยุทธศาสตร์

2.1 ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุม ผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงสูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ จากคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้ารับการพัฒนาเท่ากับ 15.51 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3.52 เป็นหลังเข้ารับการพัฒนา เท่ากับ 31.18 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.53 ค่าสถิติเปรียบเทียบก่อนกับหลังเข้ารับการพัฒนาเท่ากับ 21.74 พบว่าค่าเฉลี่ยหลังเข้ารับการพัฒนาสูงกว่าก่อนเข้ารับการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุม ผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงโดยรวมเท่ากับ 2.33 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.28 ความสามารถโดยรวมอยู่ในระดับดี

2.3 ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุม ผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงโดยรวมเท่ากับ 4.18 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.20 ความสามารถโดยรวม อยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

1. ผลที่ได้จากการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการ การเรียนรู้

1.1 จากการศึกษาสภาพ และปัญหาของการจัดกิจกรรมชุมนุมที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมชุมนุมค่อนข้างน้อย การเปิดกิจกรรมชุมนุมจะเปิดตามความพร้อมของครู ครูส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ ควรจัดให้มีกรณีศึกษา ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และหาตัวอย่างที่ดีมาให้ครูได้เรียนรู้ สอดคล้องกับ ผลการถอดบทเรียนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของกระทรวงศึกษาธิการ. (2555 : 1-2) ที่พบว่า ครูยังขาดความชัดเจนในวิธีการดำเนินการจัดกิจกรรมชุมนุม ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะการจัดการจัดการกิจกรรม ข้อเสนอของครูคือ ต้องการตัวอย่างจากผู้ที่ความสำเร็จ

1.2 การได้มาซึ่งองค์ประกอบของยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้พัฒนาตามกระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์และดำเนินการพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเพื่อนำมาพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์ ในกระบวนการพัฒนาและหาคุณภาพของเครื่องมือได้ดำเนินการหลายขั้นตอนเพื่อให้ได้ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับที่ ลดา ดอนหงษา (2556) ได้พัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถภาพของครู 3 ระยะ ได้แก่ ระยะของการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ และการศึกษาองค์ประกอบของยุทธศาสตร์ และพบว่า องค์ประกอบของยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ แนวคิด หลักการ กระบวนการของยุทธศาสตร์ และการประเมินผล หลังการพัฒนา ครูมีสมรรถภาพด้านความรู้ของครูสูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนา แผนการจัดการเรียนรู้และพฤติกรรมการจัดการรู้ของครูวิทยาศาสตร์มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก

1.3 ทฤษฎีเพื่อนำมาพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์ มีความสอดคล้องเหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ดังที่ ศักรินทร์ ชนประชา (2557: 22) ได้สรุปว่า การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ผู้ใหญ่แต่ละคนเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะที่สมบูรณ์ มีความสามารถที่จะเป็นผู้ชี้นำตนเองได้ สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง สามารถวางเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง แล้วประเมินตนเอง เป็นไปตามที่แบนดูรา (Bandura, 1988 : 89) กล่าวว่า คนที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะมีความอดทนมานะพยายามจนประสบความสำเร็จ และบุคคลจะใช้

กระบวนการทางปัญญาในการกำกับควบคุมการกระทำของตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตนสร้างขึ้น (Bandura, 1971: 30) สอดคล้องกับที่ กานดา จรดล (2542) ได้ศึกษาการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาในการเสริมสร้างสมรรถภาพการสอนของครูพบว่า ครูมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนรับการอบรม หลังการฝึกปฏิบัติการสอนจริงครูสามารถพัฒนาทักษะทางการสอนดีขึ้น

1.4 การจัดสภาพแวดล้อมและปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในการพัฒนาสมรรถนะครูตามยุทธศาสตร์ได้จัดให้มีการสาธิต และให้ได้ทดลองปฏิบัติในสถานการณ์จำลองโดยมีครูคนอื่น ๆ ร่วมให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อเป็นการดึงความสนใจเรียนรู้ต้องใช้สื่ออย่างหลากหลาย สอดคล้องกับที่ประทีป จินนี และคณะ. (2558 : 160-173) ได้สรุปว่า วิดีทัศน์เป็นสื่อที่เหมาะสมสำหรับใช้เพื่อการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดีสามารถใช้ในการสาธิตได้เป็นอย่างดี การจัดการเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ได้จัดสื่อไว้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับวัยของครูที่เข้ารับการพัฒนา การพัฒนาครูตามยุทธศาสตร์ได้ให้ครูจากโรงเรียนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้รูปแบบผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงมาร่วมเป็นวิทยากร และในขณะที่ครูที่เข้ารับการพัฒนา นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ระหว่างการพัฒนา ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงที่โรงเรียนยังมีครูแกนนำประจำสหวิทยาเขต ซึ่งได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามหลักสูตรนี้มาก่อนเป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษา และช่วยสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้

2. ผลการใช้ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้
ผลการนำยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้มาทดลองใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่พบว่า มีประสิทธิภาพเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะครูได้รับการพัฒนาสมรรถนะอย่างรอบด้าน และเป็นระบบ ในขั้นกำหนดเป้าหมายร่วมกัน การจัดการเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ได้เปิดโอกาสผู้เข้ารับการพัฒนามีส่วนร่วมในการกำหนด ได้ประเมินศักยภาพของตนเอง ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ได้รับการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจโดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น และร่วมกันศึกษาเป็นกลุ่มย่อยในบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นมิตร ด้านความสามารถในการปฏิบัติได้ทดลองปฏิบัติและได้รับการสะท้อนผลในระหว่างการอบรม แล้วยังได้นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง โดยมีครูแกนนำประจำสหวิทยาเขตติดตามไปให้ข้อชี้แนะ ช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ดังที่ เบอร์ลินเนอร์

(Berliner, 2001) ได้สรุปข้อเสนอที่เป็นสมมติฐานสมรรถนะที่จำเป็นของครูจะต้องสามารถใช้ความรู้ที่ดี มีความรู้เชิงเนื้อหาที่เป็นความสามารถทางการสอนอย่างกว้างขวาง รวมทั้งมีความรู้เชิงสาระที่เกี่ยวกับวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง สามารถใช้ยุทธศาสตร์กระบวนการแก้ปัญหาที่ดี สามารถปรับเป้าหมายสำหรับผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย มีการตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่ท้าทาย สร้างบรรยากาศให้แก่ห้องเรียน ตรวจสอบผลการเรียนรู้ และเตรียมข้อมูลย้อนกลับ ประกอบกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่ห้องเรียน เป็นการตอบสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ดังที่ จิราพร ผุยผง (2561 : 74) ที่พบว่า การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากระทรวงศึกษาธิการได้ประสานงาน และร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศ น้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่สถานศึกษาทำให้สถานศึกษามีความตระหนักในความสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรศึกษาคู่มียุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ให้เข้าใจ และควรมีการเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ให้ครบถ้วน และจัดเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทั้งด้านกายภาพและด้านจิตวิทยาให้พร้อม และควรเพิ่มเวลาในการทำกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยในชั้นกำหนดเป้าหมายร่วมกัน เพราะกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภาพต้องใช้เวลามาก

1.2 จากการสอบถามครูได้รับการพัฒนาครั้งนี้ พบว่า ครูจำนวนมากสนใจศึกษาเรียนรู้การทำธุรกิจทางออนไลน์ ดังนั้นในการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ในครั้งต่อไป ควรเพิ่มเนื้อหาการขายสินค้าหรือการทำตลาดออนไลน์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการพัฒนาครูควรมีการศึกษาทฤษฎีอื่น ๆ เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เพราะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มีลักษณะเฉพาะ แตกต่างกับการเรียนรู้ทั่วไป

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบความสามารถของครูที่มีสถานภาพแตกต่างกัน เช่น ครูที่สอนอาชีวศึกษากับครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา หรือเปรียบเทียบความสามารถของครูที่มีวิทยฐานะแตกต่างกัน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). เอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
2. _____. (2555). การถอดบทเรียนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
3. _____. (2558) การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อการมีงานทำ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
4. _____. (2559). การมัธยมไทย 4.0 เพื่อการมีงานทำแห่งศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
5. กานดา จรดล. (2542). ผลของการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคมของแบนดูราที่มีต่อการเสริมสร้างสมรรถภาพสอนสำหรับครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
6. จิราพร หุยผง. (2561). การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. ขอนแก่น : วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 8 (1)74.
7. ประทีป จินฉิ่ง และคณะ. (2558). การพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตด้วยการจัดการเรียนการสอนบนพื้นฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (THAI PBS). กรุงเทพฯ : วารสารพฤติกรรมศาสตร์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, 1(1) 160-173.
8. มรกต วงษ์เนตร. (2558). การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนโดยใช้หลักการบริหารวงจรเดมมิ่งในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสารวิจัยและพัฒนาโลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 10(1)1.
9. ลดา ดอนหงษา. (2556). การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบสัญญาผูกพันและการออกแบบย้อนกลับเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการสอนของครูวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตมหาวิทาลัยราชภัฏอุดรธานี.
10. รุจิรา พลแพงขวา. (2561). การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและบริการในจังหวัดอุดรธานีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน. ขอนแก่น : วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 8 (1)12.
11. ศักรินทร์ ชนประชา. (2557). ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ : สิ่งที่คุณสอนผู้ใหญ่ต้องเรียนรู้อะไร. ปัตตานี : แผนกวิชาการศึกษาศนบท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
12. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
13. สิทธิชัย ลายเสมา. (2557). ระบบการเรียนรู้ร่วมกันด้วยทีมเสมือนจริงในสภาพแวดล้อมการเรียนแบบภควันภาพโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการทำงานร่วมกัน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
14. Bandura, A. (1971). *Social learning theory*. New York: General Learning Press.
15. _____. (1988). *Organizational applications of social cognitive theory*. Australia: Journal of Management, 13, 89-120.
16. Zimmerman, B. J. (1989). *A social cognitive view of self-regulated academic learning*. Journal of Educational Psychology, 81, 329-339.